

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (esimene koda)

8. oktoober 2020*

Eelotsusetaotlus – Keskkond – Määrus (EÜ) nr 1107/2009 – Taimekaitsevahendite turulelaskmine – Erakorralised meetmed – Euroopa Komisjoni ametlik teavitamine – Direktiiv (EL) 2015/1535 – Tehnilistest eeskirjadest teatamise kord – Neonikotinoidid – Mesilaste kaitse – Lojaalse koostöö põhimõte

Kohtuasjas C-514/19,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Conseil d'État' (Prantsusmaa) 28. juuni 2019. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 8. juulil 2019, menetluses

Union des industries de la protection des plantes

versus

Premier ministre,

Ministre de la Transition écologique et solidaire,

Ministre des Solidarités et de la Santé,

Ministre de l'Agriculture et de l'Alimentation,

Agence nationale de sécurité sanitaire de l'alimentation, de l'environnement et du travail,

menetluses osalesid:

Association Générations futures,

Union nationale de l'apiculture française (UNAF),

Syndicat national de l'apiculture,

EUROOPA KOHUS (esimene koda),

koosseisus: koja president J.-C. Bonichot, kohtunikud L. Bay Larsen (ettekandja), C. Toader, M. Safjan ja N. Jääskinen,

kohtujurist: J. Kokott,

kohtusekretär: A. Calot Escobar,

* Kohtumenetluse keel: prantsuse.

arvestades kirjalikku menetlust,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

- Union des industries de la protection des plantes, esindaja: avocat J.-P. Chevallier,
- Union nationale de l'apiculture française (UNAF), esindaja: avocat B. Fau,
- Syndicat national de l'apiculture, esindajad: avocats F. Lafforgue ja H. Baron,
- Prantsuse valitsus, esindajad: A.-L. Desjonquères ja E. Leclerc,
- Euroopa Komisjon, esindajad: F. Castilla Contreras, M. Jáuregui Gómez, A. Dawes ja I. Naglis,

olles 4. juuni 2020. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

- 1 Eelotsusetaotlus käsitleb Euroopa Parlamendi ja nõukogu 9. septembri 2015. aasta direktiivi (EL) 2015/1535, millega nähakse ette tehnilistest eeskirjadest ning infoühiskonna teenuste eeskirjadest teatamise kord (ELT 2015, L 241, lk 1), artikli 5 ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. oktoobri 2009. aasta määruse (EÜ) nr 1107/2009 taimekaitsevahendite turulelaskmise ja nõukogu direktiivide 79/117/EMÜ ja 91/414/EMÜ kehtetuks tunnistamise kohta (ELT 2009, L 309, lk 1) artiklite 69 ja 71 tõlgendamist.
- 2 Taotlus on esitatud kohtuvaidluses, mille pooled on ühelt poolt Union des industries de la protection des plantes (taimekaitsetööstuse liit) ning teiselt poolt Premier ministre (peaminister), ministre de la Transition écologique et solidaire (keskkonnasäästliku ja solidaarse ülemineku minister), ministre des Solidarités et de la Santé (solidaarsuse ja tervishoiuminister), ministre de l'Agriculture et de l'Alimentation (põllumajandus- ja toiduainete minister) ning Agence nationale de sécurité sanitaire de l'alimentation, de l'environnement et du travail (riiklik toiduohutus-, keskkonna- ja tööamet, Prantsusmaa), ning selle ese on neonikotinoidide rühma kuuluvat üht või mitut toimeainet sisaldavate taimekaitsevahendite ning niisuguste vahenditega töödeldud seemnete kasutamise keeld.

Õiguslik raamistik

Liidu õigus

Direktiiv 2015/1535

- 3 Direktiivi 2015/1535 artikli 5 lõigetes 1 ja 2 on sätestatud:

„1. Piiramata artikli 7 kohaldamist, edastavad liikmesriigid viivitamata komisjonile kõik tehniliste eeskirjade eelnõud [...]; nad teatavad komisjonile ka põhjused, miks selliste tehniliste eeskirjade jõustamine oli vajalik, kui neid põhjusi ei ole eelnõus juba selgitatud.

[...]

Kui tehniliste eeskirjade eelnõuga püütakse eelkõige tervishoiust või tarbijate või keskkonna kaitsmisest lähtudes keemilise aine, valmistise või toote turustamist või kasutamist piirata, siis edastavad liikmesriigid ka kõnealuse aine, valmistise või toote kohta asjaomaste andmete kokkuvõtte või viited ning teada olevate ja kättesaadavate asendusainete kohta andmete viited, kui selline teave on kättesaadav, ja samuti meetme prognoositava mõju tervishoiule ning tarbija ja keskkonna kaitsele, esitades ühtlasi riskianalüüsi, [...]

Komisjon teatab liikmesriikidele viivitamata tehniliste eeskirjade eelnõust ja kõikidest temale edastatud dokumentidest [...]

[...]

2. Komisjon ja liikmesriigid võivad tehniliste eeskirjade eelnõu edastanud liikmesriigile märkusi teha; liikmesriik arvestab neid märkusi tehniliste eeskirjade edaspidisel ettevalmistamisel nii palju kui võimalik.“

4 Selle direktiivi artiklis 6 on ette nähtud:

„1. Liikmesriigid lükkavad tehniliste eeskirjade eelnõu vastuvõtmise edasi kolme kuu võrra alates päevast, mil komisjon sai artikli 5 lõikes 1 osutatud teate.

[...]

3. Liikmesriigid lükkavad tehniliste eeskirjade, välja arvatud teenuseid puudutavate eeskirjade eelnõu vastuvõtmise edasi 12 kuu võrra alates päevast, mil komisjon saab käesoleva direktiivi artikli 5 lõikes 1 osutatud teate, kui komisjon teatab kolme kuu jooksul alates kõnealusest kuupäevast oma kavatsusest võtta samas küsimuses vastu direktiiv, määrus või otsus [...] või teha sellekohane ettepanek.

4. Liikmesriigid lükkavad tehniliste eeskirjade eelnõu vastuvõtmise edasi 12 kuu võrra alates päevast, mil komisjon sai käesoleva direktiivi artikli 5 lõikes 1 osutatud teate, kui komisjon jõuab kolme kuu jooksul alates kõnealusest kuupäevast järeldusele, et tehniliste eeskirjade eelnõu käsitleb küsimust, mida käsitleb [...] direktiivi, määruse või otsuse ettepanek.

[...]

7. Lõikeid 1 kuni 5 ei kohaldata sellistel juhtudel, kui:

a) rahva tervise või ohutuse või loomade või taimede kaitsmisega ning teenuseid puudutavate eeskirjade puhul ka avaliku korra, eriti alaealiste kaitsmisega seotud tõsistest ja ettenägematutest asjaoludest tekkinud kiireloomulistel põhjustel peab liikmesriik väga lühikese aja jooksul ette valmistama tehnilised eeskirjad nende viivitamatuks avaldamiseks ja kehtestamiseks, kus nõupidamine pole võimalik, [...]

[...]

Liikmesriik põhjendab võetud meetmete kiireloomulisust artiklis 5 osutatud teates. Komisjon avaldab arvamust selle teate kohta niipea kui võimalik. Juhtudel, kus kirjeldatud menetlust on kasutatud vääriti, võtab komisjon asjakohaseid meetmeid. Komisjon teavitab Euroopa Parlamenti.“

5 Nimetatud direktiivi artikli 7 lõike 1 punktis c on täpsustatud:

„Artikleid 5 ja 6 ei kohaldata liikmesriikide nende õigus- ja haldusnormide või vabatahtlike kokkulepete suhtes, mille abil liikmesriigid:

[...]

c) kasutavad siduvates liidu õigusaktides sätestatud kaitseklausleid;“.

Määrus nr 1107/2009

6 Määruse nr 1107/2009 põhjendus 8 on sõnastatud järgmiselt:

„Käesoleva määruse eesmärk on tagada inimeste ja loomade tervise ning keskkonna kaitse kõrge tase ning samal ajal tagada ühenduse põllumajanduse konkurentsivõime. [...]“.

7 Selle määruse artikli 21 lõikes 1 on sätestatud:

„Komisjonil on õigus toimeaine heakskiit igal ajal läbi vaadata. Ta võtab arvesse liikmesriigi taotlust toimeaine heakskiit uute teaduslike ja tehniliste teadmiste ning seireandmete valguses läbi vaadata [...]“.

8 Nimetatud määruse artikli 49 lõige 2 on sõnastatud järgmiselt:

„Kui on alust arvata, et [...] töödeldud seemned võivad tõenäoliselt kujutada tõsist ohtu inimeste või loomade tervisele või keskkonnale ning et sellist ohtu ei ole võimalik rahuldaval määral ohjata asjaomase liikmesriigi või asjaomaste liikmesriikide võetud meetmete abil, võetakse vastavalt artikli 79 lõikes 3 osutatud regulatiivkomitee menetlusele viivitamata meetmed selliste töödeldud seemnete kasutamise ja/või müügi piiramiseks või keelustamiseks. [...]“.

9 Sama määruse artiklis 69 on ette nähtud:

„Kui on selge, et heakskiidetud toimeaine [...] või käesoleva määruse kohaselt loa saanud taimekaitsevahend võib tõenäoliselt kujutada tõsist ohtu inimeste või loomade tervisele või keskkonnale ning sellist ohtu ei ole võimalik rahuldaval määral ohjata liikmesriigi või -riikide võetud meetmete abil, võetakse komisjoni algatusel või liikmesriigi nõudmisel kohe meetmed selle aine või vahendi kasutamise ja/või müügi piiramiseks või keelustamiseks vastavalt artikli 79 lõikes 3 osutatud regulatiivkomitee menetlusele. [...]“.

10 Määruse nr 1107/2009 artiklis 70 on märgitud:

„Erandina artiklist 69 võib komisjon äärmiselt kiireloomulistel juhtudel ajutiselt vastu võtta erakorralised meetmed pärast asjaomase liikmesriigi või asjaomaste liikmesriikidega konsulteerimist ja teiste liikmesriikide teavitamist.

Võimalikult kiiresti ja hiljemalt kümne tööpäeva pärast need meetmed kinnitatakse, tühistatakse, neid muudetakse või pikendatakse vastavalt artikli 79 lõikes 3 osutatud regulatiivkomitee menetlusele.“

11 Selle määruse artiklis 71 on täpsustatud:

„1. Kui liikmesriik teatab komisjonile ametlikult vajadusest võtta erakorralisi meetmeid ning artikli 69 või 70 kohaselt ei ole meetmeid võetud, võib liikmesriik vastu võtta ajutised kaitsemeetmed. Sellisel juhul peab ta sellest kohe teatama teistele liikmesriikidele ja komisjonile.

2. Komisjon esitab 30 tööpäeva jooksul selle küsimuse artikli 79 lõikes 1 osutatud komiteele vastavalt artikli 79 lõikes 3 osutatud regulatiivkomitee menetlusele, pidades silmas siseriikliku ajutise kaitsemeetme pikendamist, muutmist või kehtetuks tunnistamist.

3. Liikmesriik võib rakendada oma siseriiklikke ajutisi kaitsemeetmeid kuni ühenduse meetmete vastuvõtmiseni.“

Rakendusmäärus (EL) 2018/783

- 12 Komisjoni 29. mai 2018. aasta rakendusmääruses (EL) 2018/783, millega muudetakse rakendusmäärust (EL) nr 540/2011 seoses toimeaine imidaklopriidi heakskiitmise tingimustega (ELT 2018, L 132, lk 31), on kindlaks määratud imidaklopriidi turulelaskmise ja kasutamise tingimused.

Rakendusmäärus (EL) 2018/784

- 13 Komisjoni 29. mai 2018. aasta rakendusmääruses (EL) 2018/784, millega muudetakse rakendusmäärust (EL) nr 540/2011 seoses toimeaine klotianidiini heakskiitmise tingimustega (ELT 2018, L 132, lk 35), on kindlaks määratud klotianidiini turulelaskmise ja kasutamise tingimused.

Rakendusmäärus (EL) 2018/785

- 14 Komisjoni 29. mai 2018. aasta rakendusmääruses (EL) 2018/785, millega muudetakse rakendusmäärust (EL) nr 540/2011 seoses toimeaine tiametoksaami heakskiitmise tingimustega (ELT 2018, L 132, lk 40), on kindlaks määratud tiametoksaami turulelaskmise ja kasutamise tingimused.

Prantsuse õigus

- 15 Põllumajanduse ja merekalanduse seadustiku (code rural et de la pêche maritime) artiklis L. 253-8 II lõikes on sätestatud:

„Ühte või mitut neonikotinoidide rühma kuuluvat toimeainet sisaldavate taimekaitsevahendite ja nende vahenditega töödeldud seemnete kasutamine on alates 1. septembrist 2018 keelatud.

[...]

Käesoleva II lõike esimeses ja teises lõigus nimetatud keelust võib teha erandeid kuni 1. juulini 2020 põllumajandus-, keskkonna- ja tervishoiuministri ühismäärusega.

[...]“.

- 16 Selle seadustiku artiklis D. 253-46-1, mis lisati 30. juuli 2018. aasta dekreediga nr 2018-675, millega määratakse kindlaks taimekaitsevahendites sisalduvad neonikotinoidide rühma kuuluvad toimeained (JORF, 1.8.2018, tekst nr 7), on ette nähtud:

„Artiklis L. 253-8 nimetatud neonikotinoidide rühma kuuluvad ained on järgmised:

- atsetamipriid;
- klotianidiin;
- imidaklopriid;
- tiaklopriid;
- tiametoksaam.“

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

- 17 Põllumajanduse ja merekalanduse seadustiku artiklis L. 253-8 on ette nähtud keeld kasutada alates 1. septembrist 2018 taimekaitsevahendeid, mis sisaldavad üht või mitut neonikotinoidide rühma kuuluvat toimeainet, või nende ainetega töödeldud seemneid. Samas lubab see teha sellest keelust teatavaid erandeid kuni 1. juulini 2020.
- 18 Prantsuse Vabariik edastas 2. veebruaril 2017 komisjonile dekreeidi eelnõu, milles olid loetletud selles artiklis osutatud toimeained. See teade põhines sõnaselgelt direktiivi 2015/1535 artikli 5 lõike 1 neljandal lõigul ega viidanud määrusele nr 1107/2009. Selles teates mainiti erinevaid uuringuid, mis näitasid neonikotinoidide märkimisväärset mõju keskkonnale ja ohtu inimeste tervisele.
- 19 Komisjon vastas 3. augustil 2017 samale teatele, et ta jagab Prantsuse Vabariigi muret seoses teatavate neonikotinoidide rühma kuuluvate ainetega. Lisaks täpsustas see institutsioon, et Euroopa Toiduohutusamet (EFSA) oli avaldanud järeldused dekreeidi eelnõus nimetatud kolme toimeaine kohta, mis ajendas teda kaaluma vajadust rakendada muid piiranguid.
- 20 Seejärel keelati rakendusmäärustega 2018/783, 2018/784 ja 2018/785 imidaklopriidi, klotianidiini ja tiametoksaami kasutamine alates 19. detsembrist 2018, välja arvatud alaliselt kasvuhoones kasvatatavate kultuuride puhul, mille kogu elutsükkel möödub kasvuhoones.
- 21 Peaminister võttis põllumajanduse ja merekalanduse seadustiku artikli L. 253-8 alusel 30. juulil 2018 vastu dekreeidi nr 2018-675, et määrata kindlaks selles artiklis osutatud neonikotinoidide rühma kuuluvad toimeained. Selle dekreediga lisati sellesse seadustikku artikkel D. 253-46-1, mille kohaselt need keelatud ained on atsetamipriid, klotianidiin, imidaklopriid, tiaklopriid ja tiametoksaam.
- 22 Union des industries de la protection des plantes (taimekaitsetööstuse liit) esitas 1. oktoobril 2018 Conseil d'État'le (Prantsusmaa kõrgeima halduskohtuna tegutsev riiginõukogu) kaebuse, milles palus nimetatud dekreet tühistada, kuna see on vastuolus määrusega nr 1107/2009.
- 23 Arvestades dekreeidi nr 2018-675 vastuvõtmisele eelnenud menetluse käiku, leiab eelotsusetaotluse esitanud kohus, et selle seaduslikkus sõltub sellest, kas Prantsuse Vabariigil oli määruse nr 1107/2009 artikli 71 alusel õigus võtta see dekreet vastu erakorraliste meetmetena pärast seda, kui ta oli edastanud direktiivi 2015/1535 alusel teate ja kuigi komisjon oli võtnud rea meetmeid, mis puudutavad dekreedis nimetatud teatavate neonikotinoidide kasutamist.
- 24 Neil asjaoludel otsustas Conseil d'État (Prantsusmaa kõrgeima halduskohtuna tegutsev riiginõukogu) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

„1. Kas juhul, kui liikmesriigi meetmest, millega piiratakse teatavate toimeainete kasutamist, teatati komisjonile formaalselt [...] direktiivi 2015/1535 [...] artikli 5 alusel, esitades siiski asjaolud, miks liikmesriik arvab, et aine võib kujutada endast tõsist ohtu inimeste või loomade tervisele või keskkonnale ning et õigusaktide hetkeseisu arvestades on seda riski võimalik rahuldaval määral ohjata ainult liikmesriigi meetmetega – kusjuures teade oli piisavalt üheti mõistetav, millest tulenevalt ei saanud komisjonile jääda ebaselgeks, et teade oleks tulnud esitada [...] määruse nr 1107/2009 [...] alusel –, peab [...] [k]omisjon seda teadet käsitama nii, et see on esitatud selle määruse artiklites 69 ja 71 ette nähtud menetluse kohaselt, ning võtma vajaduse korral täiendavad uurimismeetmed või meetmed, mis vastavad nii nende õigusnormide nõuetele kui ka murele, mida see liikmesriik on väljendanud?

2. Kas juhul, kui vastus sellele küsimusele on jaatav, tuleb [...] rakendusmäärusi [...] 2018/783, 2018/784 ja 2018/785, millega on keelatud tiametoksaami, klotianidiini ja imidaklopriidi kasutamine alates 19. detsembrist 2018, välja arvatud selliste taimekultuuride töötlemine püsikasvuhoones, mis kasvavad terve elutsükli jooksul niisuguses kasvuhoones, käsitada

meetmetena, mis on võetud vastuseks [Prantsuse Vabariigi] 2. veebruaril 2017 esitatud taotlusele kehtestada üldine keeld kasutada ühte või mitut neonikotinoidide rühma kuuluvat toimeainet sisaldavaid taimekaitsevahendeid ja nende vahenditega töödeldud seemneid?

3. Mida võib jaatava vastuse korral sellele viimasele küsimusele teha liikmesriik, kes palus komisjonilt määruse nr 1107/2009 artikli 69 alusel, et viimane võtaks meetmed, millega piiratakse ühte või mitut neonikotinoidide rühma kuuluvat toimeainet sisaldavate taimekaitsevahendite ja nende vahenditega töödeldud seemnete kasutamist või keelatakse see, kui komisjon täidab tema palve ainult osaliselt ega piira kõikide neonikotinoidide rühma kuuluvate ainete, vaid nendest ainult kolme kasutamist?“

Eelotsuse küsimuste analüüs

Vastuvõetavus

- 25 Union des industries de la protection des plantes (taimekaitsetööstuse liit) väidab, et eelotsusetaotlus ei ole vastuvõetav.
- 26 Ta väidab, et põhikohtuasjas kõne all olevat liikmesriigi meedet ei saanud võtta määruse nr 1107/2009 artikli 71 alusel, kuna see kujutab endast lõplikku keeldu, mitte ajutist meedet, mis on kehtestatud kuni liidu tasandil meetmete võtmiseni. See meede ei ole ka kiireloomuline, kuna see tuleneb 2016. aasta seadusest, mille mõju oli kuni 2018. aastani edasi lükatud. Lisaks ei teatatud nimetatud meetmest direktiivis 2015/1535 ette nähtud kiirmenetluses.
- 27 Neil asjaoludel ei mõjuta esimene küsimus, mis käsitleb määruse nr 1107/2009 artiklis 71 sätestatud menetlusnõuete täitmist, põhikohtuasja lahendit. Sama kehtib teise ja kolmanda küsimuse kohta, kuna need on esitatud vaid juhuks, kui vastus esimesele küsimusele on jaatav. Lisaks ei ole teisel küsimusel mingit seost põhikohtuasja esemega.
- 28 Sellega seoses tuleb korrata, et vastavalt Euroopa Kohtu väljakujunenud praktikale on ELTL artiklis 267 ette nähtud Euroopa Kohtu ja liikmesriikide kohtute vahelise koostöö raames üksnes asja menetleva ja selle lahendamise eest vastutava liikmesriigi kohtu ülesanne kohtuasja eripära arvesse võttes hinnata nii eelotsusetaotluse vajalikkust asjas otsuse tegemiseks kui ka Euroopa Kohtule esitatavate küsimuste asjakohasust. Seega, kui küsimused on esitatud liidu õiguse tõlgendamise kohta, on Euroopa Kohus üldjuhul kohustatud vastama (4. detsembri 2018. aasta kohtuotsus Minister for Justice and Equality ja Commissioner of An Garda Síochána, C-378/17, EU:C:2018:979, punkt 26 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 29 Sellest järeldub, et eeldatakse, et liidu õigust käsitlevad küsimused on asjakohased. Euroopa Kohus võib keelduda liikmesriigi kohtu esitatud eelotsuse küsimusele vastamast vaid siis, kui on ilmne, et taotletaval liidu õiguse tõlgendusel puudub igasugune seos põhikohtuasja faktiliste asjaolude või esemega, kui probleem on hüpoteetiline või kui Euroopa Kohtule ei ole teada vajalikke faktilisi või õiguslikke asjaolusid, et anda tarvilik vastus talle esitatud küsimustele (4. detsembri 2018. aasta kohtuotsus Minister for Justice and Equality ja Commissioner of An Garda Síochána, C-378/17, EU:C:2018:979, punkt 27 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 30 Union des industries de la protection des plantes'i (taimekaitsetööstuse liit) esitatud argumendid ei ole piisavad, et lükata ümber eeldust, et esitatud küsimused on asjasse puutuvad.

- 31 Esimesena selgub nimelt, et eelotsusetaotluse esitanud kohus ei ole selles staadiumis kindlaks määranud põhikohtuasjas kõne all oleva liikmesriigi meetme ulatust. Neil asjaoludel ei saa välistada, et see kohus võib – vajaduse korral seda meedet kooskõlas liidu õigusega tõlgendades – asuda seisukohale, et meede on ajutine ja võib seetõttu kujutada endast „ajutist kaitsemeedet“ määruse nr 1107/2009 artikli 71 tähenduses.
- 32 Teisena ei saa põhikohtuasjas kõne all oleva liikmesriigi meetme vastuvõtmisele eelnenud riigisisese menetluse kestus olla otsustav, kuna sellest kestusest ei piisa välistamiseks, et selle menetluse lõppetapis võis see meede tunduda „erakorraline meede“ selle sätte tähenduses, kuna selle vastuvõtmine oli nüüd vajalik, et tulla kiiresti toime tõsise ohuga inimeste või loomade tervisele või keskkonnale.
- 33 Kolmandana, mis puudutab asjaolu, et põhikohtuasjas käsitletavast riigisisestest meetmest teavitamiseks ei kasutatud direktiivi 2015/1535 ette nähtud kiirmenetlust, siis tuleb märkida, et esimese küsimuse eesmärk on anda eelotsusetaotluse esitanud kohtule liidu õiguse juhtnöörid, mis on vajalikud selleks, et teha kindlaks, kas ja kui see on nii, siis millistel tingimustel võib selle direktiivi alusel edastatud teadet määruse nr 1107/2009 artiklis 71 ette nähtud menetluses arvesse võtta. Seega ei ole Union des industries de la protection des plantes'i (taimekaitsetööstuse liit) selle argumendi analüüs lahutamatu seotud vastusega, mis sellele küsimusele tuleb anda, ning sellest ei tulene seega, et viimane ei ole vastuvõetav (vt analoogia alusel 17. jaanuari 2019. aasta kohtuotsus KPMG Baltics, C-639/17, EU:C:2019:31, punkt 11, ja 3. detsembri 2019. aasta kohtuotsus Iccrea Banca, C-414/18, EU:C:2019:1036, punkt 30).
- 34 Neljandana tuleb teise küsimuse ja põhikohtuasja eseme vahelise seose kohta tõdeda, et selle küsimuse eesmärk on kindlaks teha, kas teatavaid meetmeid, mille komisjon on võtnud pärast Prantsuse Vabariigi teadet, võib käsitada meetmetena, mis on võetud vastuseks sellele teatele. Seega, kuna esiteks peab eelotsusetaotluse esitanud kohus põhikohtuasja lahendamiseks kindlaks tegema, kas Prantsuse Vabariik võis dekreediga nr 2018-675 vastu võtta määruse nr 1107/2009 artikli 71 alusel, ja teiseks, et see säte kehtestab liikmesriikide tegevuse tingimuseks, et komisjon ei ole võtnud teatavaid meetmeid, ei saa asuda seisukohale, et teisel küsimusel puudub ilmselgelt igasugune seos põhikohtuasja esemega.
- 35 Järelikult on eelotsuse küsimused vastuvõetavad.

Esimene küsimus

- 36 Eelotsusetaotluse esitanud kohus soovib esimese küsimusega sisuliselt teada, kas direktiivi 2015/1535 artiklit 5 ja määruse nr 1107/2009 artikli 71 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et selle direktiivi artikli 5 alusel liikmesriigi sellise meetme edastamist, millega keelatakse selle määruse kohaldamisalasse kuuluvate teatavate toimeainete kasutamine, tuleb pidada ametlikuks teatamiseks kiireloomuliste meetmete võtmise vajadusest nimetatud määruse artikli 71 lõike 1 tähenduses, kui see edastamine sisaldab selget teavet, mis näitab esiteks, et need toimeained võivad tõenäoliselt kujutada tõsist ohtu inimeste või loomade tervisele või keskkonnale ning teiseks, et seda riski on võimalik rahuldaval määral ohjata ainult asjaomase liikmesriigi võetud meetmete abil.
- 37 Määruse nr 1107/2009 artikli 71 lõikes 1 on ette nähtud, et kui liikmesriik teatab komisjonile ametlikult vajadusest võtta erakorralisi meetmeid ning artikli 69 või 70 kohaselt ei ole meetmeid võetud, võib see liikmesriik vastu võtta ajutised kaitsemeetmed. Sellisel juhul peab ta sellest kohe teatama teistele liikmesriikidele ja komisjonile.
- 38 Nimetatud määruse artikkel 69 lubab komisjonil võtta erakorralisi meetmeid, et piirata või keelata toimeaine või taimekaitsevahendi kasutamist või müüki, kui on selge, et see toimeaine või sama määruse kohaselt loa saanud vahend võib tõenäoliselt kujutada tõsist ohtu inimeste või loomade

tervisele või keskkonnale ning sellist riski ei ole võimalik rahuldaval määral ohjata asjaomase liikmesriigi või -riikide võetud meetmete abil. Määruse nr 1107/2009 artikkel 70 näeb komisjonile ette võimaluse võtta eriti kiireloomulistel juhtudel selliseid kiireloomulisi meetmeid lihtsustatud menetluses.

- 39 Selle määruse artikliga 71 kehtestatud menetluse eesmärk on seega võimaldada komisjonil või vastasel korral liikmesriigil võtta erakorralisi meetmeid teatavate ainete või teatavate toodete kasutamise või müügi kohta, kui neid meetmeid on vaja inimeste või loomade tervise või keskkonna kaitseks.
- 40 Direktiivi 2015/1535 artiklis 5 on omakorda ette nähtud, et liikmesriigid edastavad viivitamata komisjonile kõik tehniliste eeskirjade eelnõud. Põhimõtteliselt tuleb kavandatava eelnõu vastuvõtmine selle teate järel vastavalt direktiivi artiklile 6 edasi lükata, et nimetatud institutsioon ja teised liikmesriigid saaksid esitada oma märkused eelnõu kohta.
- 41 Kuigi nimetatud direktiivis ette nähtud menetlus võib vastavalt direktiivi artikli 5 lõike 1 neljandale lõigule puudutada liikmesriigi meetmeid, millega piiratakse aine või kemikaali turustamist või kasutamist rahvatervise või keskkonnakaitsega seotud põhjustel, on esimeses küsimuses nimetatud kaks menetlust siiski erinevad.
- 42 Esimesena, kuigi sama direktiivi artikkel 5 on põhimõtteliselt kohaldatav kõigi tehniliste eeskirjade eelnõude suhtes, käsitleb määruse nr 1107/2009 artikli 71 lõige 1 meetmeid, mida kohaldatakse selle määruse alusel heakskiidetud või lubatud ainete ja toodete suhtes.
- 43 Teisena ei ole eelnõud puudutaval teatel, mis kujutab endast selle direktiivi artiklis 5 ette nähtud menetluse algust, sama ülesanne kui ametlikul teatamisel, millega algatatakse määruse nr 1107/2009 artiklis 71 sätestatud menetlus, kuna esimesena nimetatud teate eesmärk on võimaldada komisjonil ja teistel liikmesriikidel esitada oma märkused, samas kui ametliku teatamise esmane eesmärk on ärgitada komisjoni saadud teabele reageerima, võttes kiireloomulised meetmed, mis on vajalikud asjaomase liikmesriigi tuvastatud ohu ohjamiseks.
- 44 Kolmandana ei ole liidu seadusandja poolt direktiivi 2015/1535 artiklis 5 ette nähtud teate esitamisele ja määruse nr 1107/2009 artiklis 71 ette nähtud teatamisele omistatud tagajärjed ühesugused. Seega, kuigi esimesena nimetatud teade eeldab põhimõtteliselt asjaomase eelnõu vastuvõtmise edasilükkamist, võib määruse nr 1107/2009 artikli 71 lõikes 1 nimetatud teatamine teatavatel tingimustel võimaldada asjaomasel liikmesriigil võtta viivitamata ajutisi riigisiseseid kaitsemeetmeid.
- 45 Sellega seoses tuleb märkida, et kuigi direktiivi 2015/1535 artiklis 5 ette nähtud menetlus võib küll kaasa tuua ka riigisiseste meetmete viivitamatu vastuvõtmise, juhul kui asjaomane liikmesriik kasutab selleks selle direktiivi artikli 6 lõike 7 punktis a ette nähtud võimalust, kujutab see võimalus endast üksnes erandit, mille kohaldatavus sõltub muu hulgas tingimusest, mida ei ole määruse nr 1107/2009 artikli 71 lõikes 1 nimetatud, nimelt et võetud kiireloomulise meetme esemeks olev olukord ei olnud ettenähtav.
- 46 Neljandana tuleb märkida, et selle määruse artikli 71 lõiget 1 tuleb samastada kaitseklausliga, nagu märkis kohtujurist oma ettepaneku punktis 58.
- 47 Seega kinnitab nimetatud direktiivi artiklis 5 ja nimetatud määruse artiklis 71 ette nähtud menetluste eristamist sama direktiivi artikli 7 lõike 1 punkt c, mis näeb ette, et direktiivi artikleid 5 ja 6 ei kohaldata liikmesriikide nende sätete suhtes, millega liikmesriigid kasutavad liidu siduvates õigusaktides ette nähtud kaitseklausleid.
- 48 Kuigi Euroopa Kohtu praktikast nähtub, et liikmesriik, kes soovib võtta selles artiklis nimetatud erakorralisi meetmeid, peab lisaks nimetatud artiklis loetletud sisulistele tingimustele järgima ka menetlustingimusi (vt selle kohta 8. septembri 2011. aasta kohtuotsus Monsanto jt, C-58/10–C-68/10, EU:C:2011:553, punkt 69, ja 13. septembri 2017. aasta kohtuotsus Fidenato jt, C-111/16,

EU:C:2017:676, punkt 32), tuleb sedastada, et määruse nr 1107/2009 artikli 71 lõike 1 alusel komisjoni poole pöördumiseks on vaja ainult, et asjaomane liikmesriik „teataks ametlikult“ sellele institutsioonile, ilma et see teatamine peaks toimuma teatud vormis.

- 49 Lisaks olgu meenutatud, et ELL artikli 4 lõikes 3 sätestatud lojaalse koostöö põhimõtte kohaselt abistavad liit ja liikmesriigid täielikus vastastikuses austuses üksteist aluslepingutest tulenevate ülesannete täitmisel. Sellega seoses on Euroopa Kohus nimelt otsustanud, et see põhimõte ei kohusta mitte ainult liikmesriike võtma kõiki vajalikke meetmeid, et tagada liidu õiguse ulatus ja tõhusus, vaid paneb ka liidu institutsioonidele kohustuse teha liikmesriikidega vastastikku lojaalset koostööd (4. septembri 2014. aasta kohtuotsus Hispaania *vs.* komisjon, C-192/13 P, EU:C:2014:2156, punkt 87, ja 19. detsembri 2019. aasta kohtuotsus Amoena, C-677/18, EU:C:2019:1142, punkt 55).
- 50 Samuti on oluline meenutada, et liidu õiguskorras antud tagatiste hulgas on hea halduse põhimõte, millega on seotud pädeva institutsiooni kohustus hinnata hoolikalt ja erapooletult kõiki konkreetse juhtumi olulisi asjaolusid (29. märtsi 2012. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Eesti, C-505/09 P, EU:C:2012:179, punkt 95 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 51 Neil asjaoludel, vaatamata vastavalt direktiivi 2015/1535 artiklis 5 ja määruse nr 1107/2009 artikli 71 lõikes 1 ette nähtud menetluste eristamisele, ei saa komisjon, arvestades inimeste ja loomade tervise ning keskkonna kaitse eesmärki, mida on mainitud selle määruse põhjenduses 8, tunnistada artikli 71 lõike 1 kohaldamisel täiesti asjakohatuks tehniliste eeskirjade eelnõu edastamist artikli 5 alusel, kui teates sisalduvad andmed on piisavad, et võimaldada sellel institutsioonil mõista, et asjaomane liikmesriik oleks pidanud tema poole pöörduma nimetatud määruse artikli 71 lõike 1 alusel.
- 52 Viimati nimetatud tingimus on täidetud, kui asjaomane teade viitab esiteks sellele, et on olemas heakskiidetud toimeainega või lubatud taimekaitsevahendiga seotud oht, mida edastatud eelnõuga soovitakse ohjata, ja teiseks sellele, et seda riski ei ole võimalik ohjata, lisamata kehtivatele õigusnormidele kiireloomuliselt täiendavaid meetmeid.
- 53 Sellisel juhul peab komisjon küsima asjaomaselt liikmesriigilt, kas tuleb asuda seisukohale, et eelnõud puudutav teade kujutab endast ametlikku teatamist määruse nr 1107/2009 artikli 71 lõike 1 tähenduses.
- 54 Juhul kui komisjon on jätnud liikmesriigile sellise küsimuse esitamata, tuleb asuda seisukohale, et seda institutsiooni teavitati nimetatud teatega ametlikult vajadusest võtta kiireloomulisi meetmeid nimetatud määruse artikli 71 lõike 1 tähenduses.
- 55 Käesolevas asjas nähtub esimese küsimuse enda sõnastusest, et eelotsusetaotluse esitanud kohus, ainult kelle ülesanne on vastavalt ELTL artiklis 267 ette nähtud menetlusele kohtuasja faktiliste asjaolude hindamine (vt selle kohta 14. mai 2020. aasta kohtuotsus Azienda Municipale Ambiente, C-15/19, EU:C:2020:371, punkt 26 ja seal viidatud kohtupraktika), leiab, et käesoleva kohtuotsuse punktis 52 mainitud asjaolud selguvad tõepoolest Prantsuse Vabariigi teatest.
- 56 Lisaks ei nähtu ei eelotsusetaotlusest ega Euroopa Kohtu käsutuses olevast toimikust, et komisjon oleks Prantsuse Vabariigilt küsinud, kas tuleb asuda seisukohale, et selle teate näol on tegemist ametliku teatamisega määruse nr 1107/2009 artikli 71 lõike 1 tähenduses.
- 57 Igal juhul tuleb rõhutada, et asjaolu, et liikmesriigi poolt komisjonile edastatud ametlik teave sisaldab juba meetme eelnõu, ei vabasta seda liikmesriiki kohustusest teavitada vastavalt määruse nr 1107/2009 artikli 71 lõike 1 teisele lausele viivitamata teisi liikmesriike ja komisjoni selle meetme lõplikust vastuvõtmisest.

- 58 Eeltoodut arvestades tuleb esimesele küsimusele vastata, et direktiivi 2015/1535 artiklit 5 ja määruse nr 1107/2009 artikli 71 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et selle direktiivi artikli 5 alusel liikmesriigi sellise meetme edastamist, millega keelatakse selle määruse kohaldamisalasse kuuluvate teatavate toimeainete kasutamine, tuleb pidada ametlikuks teatamiseks kiireloomuliste meetmete võtmise vajadusest nimetatud määruse artikli 71 lõike 1 tähenduses, kui:
- selles teates esitatakse selgelt andmed, mis kinnitavad esiteks, et need toimeained võivad kujutada endast tõsist ohtu inimeste või loomade tervisele või keskkonnale, ja teiseks, et sellist riski ei ole võimalik rahuldavalt ohjata, ilma et asjaomane liikmesriik võtaks kiireloomuliselt meetmeid, ja
 - komisjon ei ole sellelt liikmesriigilt küsinud, kas tuleb asuda seisukohale, et nimetatud teade on ametlik teatamine sama määruse artikli 71 lõike 1 tähenduses.

Teine küsimus

- 59 Eelotsusetaotluse esitanud kohus soovib teise küsimusega sisuliselt teada, kas määruse nr 1107/2009 artikli 71 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et rakendusmäärusi 2018/783, 2018/784 ja 2018/785 võib pidada meetmeteks, mille komisjon on võtnud vastuseks Prantsuse Vabariigi 2. veebruari 2017. aasta teatele.
- 60 Määruse nr 1107/2009 artikli 71 lõikes 1 on täpsustatud, et kui liikmesriik teatab komisjonile ametlikult vajadusest võtta erakorralisi meetmeid, võib liikmesriik vastu võtta ajutised kaitsemeetmed, kui „artikli 69 või 70 kohaselt ei ole meetmeid võetud“.
- 61 Artikli 71 lõike 1 sõnastusest endast tuleneb seega, et asjaomase liikmesriigi igasuguse võimaluse võtta kiireloomulisi meetmeid võib välistada üksnes siis, kui komisjon võtab nimetatud määruse artiklite 69 või 70 alusel meetmeid.
- 62 Seda järeldust kinnitab sama määruse üldine ülesehitus.
- 63 Sellega seoses tuleb korrata, et nagu nähtub käesoleva kohtuotsuse punktist 39, on liikmesriigi poolt määruse nr 1107/2009 artikli 71 lõike 1 alusel komisjoni ametliku teavitamise eesmärk algatada menetlus, mille eesmärk on tagada erakorraliste meetmete võtmine komisjoni poolt või vastasel korral asjaomase liikmesriigi poolt.
- 64 Liidu seadusandja on seega kehtestanud erilise kiirmenetluse, mis on tihedalt seotud selle määruse artiklites 69 ja 70 sätestatud erakorraliste menetlustega, mis kuuluvad sarnaselt määruse artikliga 71 nimetatud määruse IX peatükki. Seevastu sätted, mis kehtestavad need kiirmenetlused, ei viita teistele sama määrusega ette nähtud menetlustele ning neid tuleb seega pidada viimati nimetatud menetlustest sõltumatuteks.
- 65 Määruse nr 1107/2009 artiklis 71 ette nähtud menetlus erineb eelkõige selle määruse artiklis 21 ette nähtud toimeaine heakskiidu läbivaatamise menetlusest, mida võib algatada ka liikmesriigi vastava taotluse alusel.
- 66 Rakendusmäärused 2018/783, 2018/784 ja 2018/785 ei ole aga vastu võetud mitte määruse nr 1107/2009 artiklite 69 või 70 alusel, vaid selle määruse muude sätete alusel.
- 67 Seega tuleb teisele küsimusele vastata, et määruse nr 1107/2009 artikli 71 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et rakendusmäärusi 2018/783, 2018/784 ja 2018/785 ei saa pidada meetmeteks, mille komisjon on võtnud vastuseks Prantsuse Vabariigi 2. veebruari 2017. aasta teatele.

Kolmas küsimus

- 68 Teisele küsimusele antud vastust arvestades ei ole kolmandale küsimusele vaja vastata.

Kohtukulud

- 69 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus poolelioleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse liikmesriigi kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (esimene koda) otsustab:

1. Euroopa Parlamendi ja nõukogu 9. septembri 2015. aasta direktiivi (EL) 2015/1535, millega nähakse ette tehnilistest eeskirjadest ning infoühiskonna teenuste eeskirjadest teatamise kord, artiklit 5 ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. oktoobri 2009. aasta määruse (EÜ) nr 1107/2009 taimekaitsevahendite turulelaskmise ja nõukogu direktiivide 79/117/EMÜ ja 91/414/EMÜ kehtetuks tunnistamise kohta artikli 71 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et selle direktiivi artikli 5 alusel liikmesriigi sellise meetme edastamist, millega keelatakse selle määruse kohaldamisalasse kuuluvate teatavate toimeainete kasutamine, tuleb pidada ametlikuks teatamiseks kiireloomuliste meetmete võtmise vajadusest nimetatud määruse artikli 71 lõike 1 tähenduses, kui:
 - selles teates esitatakse selgelt andmed, mis kinnitavad esiteks, et need toimeained võivad kujutada endast tõsist ohtu inimeste või loomade tervisele või keskkonnale, ja teiseks, et sellist riski ei ole võimalik rahuldavalt ohjata, ilma et asjaomane liikmesriik võtaks kiireloomuliselt meetmeid, ja
 - Euroopa Komisjon ei ole sellelt liikmesriigilt küsinud, kas tuleb asuda seisukohale, et nimetatud teade on ametlik teatamine sama määruse artikli 71 lõike 1 tähenduses.
2. Määruse nr 1107/2009 artikli 71 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et komisjoni 29. mai 2018. aasta rakendusmäärust (EL) 2018/783, millega muudetakse rakendusmäärust (EL) nr 540/2011 seoses toimeaine imidaklopridi heakskiitmise tingimustega, komisjoni 29. mai 2018. aasta rakendusmäärust (EL) 2018/784, millega muudetakse rakendusmäärust (EL) nr 540/2011 seoses toimeaine klotianidiini heakskiitmise tingimustega, ega komisjoni 29. mai 2018. aasta rakendusmäärust (EL) 2018/785, millega muudetakse rakendusmäärust (EL) nr 540/2011 seoses toimeaine tiametoksaami heakskiitmise tingimustega, ei saa pidada meetmeteks, mille komisjon on võtnud vastuseks Prantsuse Vabariigi 2. veebruari 2017. aasta teatele.

Allkirjad